

UNODC 2025:**Den globala droganvändningen är historiskt hög**

Årets omfattande och detaljerade presentation av den globala narkotikasituationen släpptes i sedvanlig ordning i juni. Det är FN-organet UNODC (the United Nations Office on Drugs and Crime) som med hjälp av alla FN-länderna står för sammanställningen. För den svenska analysen svarar Julia Ahlin vid Folkhälsomyndigheten.

Undersökningsåret är 2023 och globalt uppskattas att 316 miljoner individer ha använt droger detta år. Det är en ökning jämfört med föregående år. Mest framträdande är den syntetiska drogmarknaden som under de senaste åren ökat snabbt. Amfetamin och liknande stimulantdroger var dominerande och svarade för ungefär hälften av alla syntetiska substanser.

Den mindre men nog så allvarlig ökning utgör syntetiska opioider, främst nitazen.

Den globala kokainproduktionen har än en gång nått all-time-high. Uppskattningsvis producerades mer än 3 700 ton kokain för den globala marknaden. Det är 34 procent mer än föregående år. En ökning av kokainrelaterad död har noterats i flera länder. Största andelen användare ses i Amerika, Europa och Oceanien (Australien och Nya Zeeland).

Syntetiska droger ett ökande problem

Den afghanska produktionen av opium och heroin har aldrig varit så låg sedan 2001 varför marknaden tycks ha brist på de *naturliga* drogerna. Globalt sjönk beslagen av opiater med 50 procent (se Tullverkets beslag 2025, sid. XX) varför det är stor risk att det sker en ökning av de mer potenta syntetiska opioiderna som ett alternativ. Den vanligaste syntetiska är nitazen och fentanyl.

I många regioner har det visat sig att nitazen blandas in i andra droger och gör dessa till högriskdroger där användaren inte alltid (sällan?) är medveten om den ibland livsfarliga blandningen. Nitazen har påträffats i bl a kokain, bensodiazepiner, GHB, ecstasy och cannabis.

Icke-medicinsk användning av Tramadol är fortfarande omfattande. Även pregabalin ses om lätt att få

tag i. Den illegala ketaminmarknaden är koncentrerad till Asien även om en ökad global utbredning rapporteras. Läkemedlen hamnar utanför den reglerade medicinska användningen.

Totalt sett ökar den syntetiska drogmarknaden mest med metamfetamin, amfetamin och kaptagon (används mest inom de arabiska länderna) som de dominerande drogerna. Beslagen av amfetaminsubstanserna har aldrig varit så stora som under 2023. En allvarlig ökning av metamfetamin ses i Nordamerika och Öst-Sydöst-Asien. Uppskattningsvis är det 31 miljoner individer som använder dessa droger. Här ingår också ecstasy.

De nya psykoaktiva substanserna (NPS) hade en nedgående trend fram till 2023 då de plötsligt blev populära igen. De främsta drogerna är syntetiska cannabinoider och syntetiska katinoner. Här undantas ketamin. Det är framför allt i Europa som de största beslagen av NPS sker. Såväl användningen och marknaden som skadorna efter NPS-intag är mer fördolda än övriga illegala droger. I Ryssland och i några gränsande stater är dock NPS vanligaste orsaken till drogrelaterad sjukhusvård.

UNODC:s sammanställning ger vid handen att användningen av droger är historiskt hög och mest framträdande är det i Nordamerika jämfört med övriga regioner.